Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 117. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го ТРАВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 117. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 27, 1953. VOL. LXI.

ВЕРХОВНИЙ СУД ВТРЕТЄ ВІДКИНУВ АПЕЛЯЦІЮ РОЗЕНБЕРГІВ

Вашингтон. — Верховний Суд Злучених Держав третій раз відкинув апеляцію Джуліюса й Етелі Розенбергів, засуджених на смерть за шпигунство в користь Росії. Вони вижидають виконання кари смерти у в'язниці Сінг Сінг, у стейті Ню Йорк. Відкинення апеляції автоматично звільняє судові власті від проволоки у виконанні кари смерти, на яку дозволив другий Окружний Апеляційний Суд, доки Верховний Суд не вирішив апеляції. Підготовку до виконання кари смерти зробить нюйоркський Окружний Федеральний Суд, який видав смертний присуд на Розенбергів. Одначе оборонець засуджених шпигунів не тратить надії, що він ще раз дістане проволоку у виконанні присуду, коли дістане дозвіл „зголосити рішуче прохання на переслухання справи". Крім того він ще раз спробує відкликатися до президента за помилування Розенбергів, не зважаючи на те, що Айзенгавер відкинув таке прохання в лютім. Департамент справедливости виявив, що Розенберги могли б рахувати на помилування, якщо б вони рішилися „заговорити", тобто виявити всю правду про свою участь у шпигунстві, бо це могло б придатися американським властям для зрозуміння, як далеко Совєти могли використати вісті про атомову бомбу, які передали були Розенберги. Досі Розенберги не хотіли признатися до нічого, закидаючи американським судам, що вони далися намовити до „штучного присуду". — Верховний Суд відкинув теж прохання спів-шпигуна з Розенбергами, Мортона Собела, засудженого на 30 років в'язниці щоб йому скоротили кару.

Перше гарматне атомове стрільно

Лас Веґас, у стейті Невада. — Першу в світі атомову гарматну кулю вистрілено в понеділок на французькій рівнині, започатковуючи нову еру в ядровій війні. Куля, вистрілена з гармати, званої „Амазонка Анна", з дулом широким на 280 міліметрів, вагою 85 тон, довжиною 84 стіп, перелетіла з громовим лоскотом простір сьоми миль в повітрі впродовж 19 секунд, заки вибухла з силою 15 тони вибухового матеріялу, звісного як ТНТ, у висоті 500 стіп понад передбаченою наперед ціллю. Перший раз із усіх 30 атомових вибухів у Неваді спостережники побачили дві вогневі кулі після вибуху, а з цього заключають, що військові науковці додали щось нове до звичайної ядрової зброї. Вибух відкрив перший раз шлях до вжитку атомової зброї для допомоги піхоти. Досвідові приглядалися 60 сенаторів і конгресменів та 575 високих офіцерів та промислових керівників, які мали „місця в середині" округи, у віддалі вісьмох миль від місця вибуху. Цю знать очолювали: секретар оборони Чарлз Вілсон і, призначений на голову об'єднаних ген. штабів, адмірал Артур В. Бредфорд. Вілсон сказав, що досвід був незвичайно цікавий і повнотою задовільний. Секретар армії був приявний разом з 2,500 вояками у траншеях у віддалі біля півтори милі від місця вибуху кулі. Лоскіт у його місці був заглушуючий. Після встромлення кулі в гармату, вояки вскочили в наперед приготований сильний закоп, саме в час, коли кулю мав пустити в рух електричний струм з віддалі 10 миль взаді. Який наслідок мав вибух кулі на різні предмети, не оприлюднено.

10,000 УКРАЇНЦІВ ДІТРОЙТУ ДЕМОНСТРУВАЛИ ПРОТИ ГОЛОДУ В УКРАЇНІ

Дітройт, Міш. (М.Ш.) — Згідно з підрахунками місцевої американської преси, минулої неділі по вулицях цього індустріяльного міста демонструвало коло 10,000 українців, пригадуючи Америці та вільному світові найбільший в історії світу злочин Москви — зорганізований нею голод в Україні 20 років тому. Маніфестаційні обходи складалися з трьох частин: — Богослужб в усіх українських церквах Дітройту, походу вулицями міста й віча в Ст. Ендру Гол. Похід відбувся вулицею Вудворт через Кеділек сквер до Ст. Ендру Гол та простягався приблизно дві милі. В ньому взяли участь дві оркестри і був теж віз (флавт), який символічно представляв Україну, приковану до серпа й молота. Велика заля Ст. Ендру Гол могла помістити тільки відносно малу частину демонстрантів. На вічу головну промову англійською мовою виголосив адв. Степан Луцький а по українськи промовляв проф. Мирон Дольницький. Так в поході, як і опісля в вічу взяли участь та складали свої заяви представники інших поневолених Москвою народів. Похід був передаваний 15 хвилин телевізійною станцією WXYZ. На вічу зібрано 1,600 долярів на народні цілі. Вся місцева американська преса подала обширні звідомлення з перебігу демонстрації.

СТРАТО-ТУРБОЛІТАКИ ВІДЛЕТЯТЬ У ФОРМАЦІЇ ДО АНГЛІЇ

Вашингтон. — Ген. Нейтан Е. Твайнінґ, призначений на становище голови генерального штабу повітряних сил, заявив, що перше з'єднання, складене з шістьох турболітаків - бомбардувальників, звісне як Бі-47, відлетить до Англії. Буде це перший масовий переліт стратотурболітаків, виробу Боїнґа, понад Атлантійський океан. Турболітаки Бі-47 відомі як найшвидші досі придумані бомбардувальники середньої величини. Генерал Твайнінґ заявив, що 306-те з'єднання, зване крилом, середньої величини бомбардувальників Другої Повітряної Сили відлетить з бази Мек Діл, на Флориді, вийде в початках червня на девятдесятиденні вправи в Англії. Крило 306 очолює всі інші крила бомбардувальників Бі-47 в досвіді. Ген. Твайнінґ, що тепер займає становище заступника голови повітряних сил, у промові до Товариства Повітряних Письменників, сказав: 1. що зростаюча потуга совєтської атомової сили може в недалекій майбутності бути вистачальна, обезвладнити американську промисловість, якщо „нова совєтська далекосяжна повітряна сила зможе постачити атомову зброю до американських цілей"; 2. упродовж кількох літ зростаюча загроза від совєтських підводних суден зробить американські бази, положені недалеко моря, так далеко виставленими на напади, що „нам треба взяти дуже швидко цю проблему до уваги".

ЗВІТУВАННЯ ВИПОВНИЛИ ПЕРШИЙ ДЕНЬ НАРАД РІЧНИХ ЗБОРІВ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У.Н.С.

Ню Йорк. — Перший день нарад річних зборів Головного Уряду Українського Народного Союзу, що почалися в понеділок 25-го травня й триватимуть впродовж цього тижня та які відбуваються в готелю Статтлер, був виповнений в цілості коротким відкриттям і довшим звітом головного предсідника УНС і адміністратора „Свободи" п. Дмитра Галичина, про що була вже мова у вчорашньому виданні „Свободи", та опісля звітами всіх інших членів Головного Екзекутивного Комітету, Головної Контрольної Комісії та Головної Ради. У звітах, подібно, як це зробив ґолова п. Д. Галичин, підкреслювано додатні й від'ємні сторінки в праці й розвитку УНСоюзу в звітовому часі та роблено відповідні висновки на майбутнє. Загальну характеристику праці й стану УНСоюзу головно в організаційній і фінансовій ділянках — склали чотири інші члени Екзекутивного Комітету: заступники голови п. Йосип Лисогір і п-ні Геновефа Жеребняк та головний секретар п. Григорій Герман і головний касир п. Роман Слободян. Вони підкреслювали зокрема повільніше темпо в організаційній ділянці та ще більш задовільну, в порівнянні з попереднім роком, фінансову господарку. Голова Контрольної Комісії п. Дмитро Капітула — здав обширний звіт з переведеної контролі та загального організаційного та фінансового стану організації, стверджуючи в заключенні, що все господарство УНСоюзу й діловодство його головної канцелярії находяться у взірцевому порядку, що потвердили теж інші члени Контрольної Комісії: пп. Степан Куропась, Володимир Гірняк, інж. Володимир Коссар та д-р Амвросій Т. Кібзей. Вони, як і члени Головної Ради, звітували головно про свою індивідуальну діяльність для УНСоюзу в своїх округах та в своїх громадах, даючи загальне тло й характеристику положення й праці УНСоюзу в поодиноких громадах й округах. На дальшому порядку нарад є звіти начального редактора органу УНСоюзу „Свободи" д-ра Луки Мишуги та редактора англомовного „Українського Тижневика" п. Степана Шумейка. Після того відбудеться дискусія та обговорення звітів. Наради продовжувалися у вівторок 26-го травня.

Успіхи й недомагання У.Н.С. в організаційній ділянці

ЗВІТ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ ГРИГОРІЯ ГЕРМАНА

Інтересний і багатомовний звіт про успіхи й недомагання в організаційній ділянці УНСоюзу здав головний секретар Григорій Герман, подаючи низку статистичних даних та відповідно інтерпретуючи їх. З його звіту виходить, що в звітовому 1952 році УНСоюз збільшився на 2,704 нові члени, з того 1,556 повнолітніх і 1,148 малолітніх. Проте, це є „чистий приріст", бо в тому часі фактично зорганізовано 5,738 нових членів, з того 3,328 дорослих і 2,410 малолітніх, але із того загального числа треба було покрити втрати в членах в наслідок смертности, суспенд і т. п. — Інтересні теж статистичні дані росту кількости членів УНСоюзу впродовж останніх чотирьох років: І так: в 1949 році УНСоюз збільшився на 5,138 членів, в р. 1950 — на 5,511, в р. 1951 — на 4,270, а в звітовому 1952 році вже „тільки" на 2.704 члени. В звітовому році вмерло всіх 419 членів УНСоюзу, з того 411 дорослих і 8 малолітніх. Відсотково смертність членства УНСоюзу виносила в звітовому році 6 на 1,000. Загальний вік членства УНСоюзу був у звітовому часі, в повнолітньому й молодечому департаментах, пересічно 33 роки. Секретар окремо підкреслив, що на всіх прийнятих в звітовому часі 3,328 членів було 504 члени, які народились в Америці. УНСоюз нараховував з кінцем 1952 року 485 відділів, себто 19 відділів більше, ніж в тому часі попереднього року. Нові відділи зорганізовано м. ін.: в таких місцевостях: Линколн, Небраска; Денвер, Колорадо; — Гренд Репідс, Міш.; Ню Йорк, місто; Филаделфія, Па.; Торонто, Канада; Карнеґі, Па.; Ютика, Н. Й.; Сан Франсіско, Каліф.; Сейнт Пол, Мінн. Найбільшим відділом щодо членства залишився і в 1952 році відділ 221 в Шікаґо, маючи 2,012 членів. За ним слідує відділ 361 в Ню Йорку з 1,816 членами. В коментарях до статистичних даних п. Герман насвітлив цілу низку інтересних обставин в організаційній праці, підкреслюючи, що найбільшим недомаганням в русі членів УНСоюзу були суспендовані члени, які не збагнули ще всіх користей забезпечення, зокрема забезпечення в УНСоюзі, та допускають до суспенз своїм неточним виконуванням членських обов'язків. Свій звіт закінчив головний секретар насвітленням низки нових можливостей для дальшого організаційного розвитку й росту УНСоюзу, а з ним й всієї нашої спільноти в Америці.

Господарство й діловодство УНС у взірцевому порядку

ЗВІТИ ЧЛЕНІВ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ

Основний звіт з контролі господарства, майна й діловодства Українського Народного Союзу, переведеної попереднього тижня Головною Контрольною Комісією, склав її голова ДМИТРО КАПІТУЛА. Він в імені Контр. Комісії знову відчитав довгі й багатоциферні колони касових позицій і зіставлень та потвердив їх правильність і згідність з касовими документами, виказами банків і т. п. В результаті він ствердив, що господарство, майно й діловодство УНСоюзу є у „взірцевому порядку". Після контрольного звіту п. Капітула звітував ще про свою особисту діяльність в своїй окрузі. Контрольний звіт п. Капітули потверджували та складали звіти зі своєї індивідуальної діяльности чотири інші члени Контр. Комісії. Інж. СТЕПАН КУРОПАСЬ звітував про союзову та тісно зв'язану з нею загально-громадську діяльність і свою участь в ній на терені Шікаґо, ВОЛОДИМИР ГІРНЯК подав багато інтересних фактів та спостережень про стан і розвиток УНСоюзу й працю для нього на терені Канади, інж. ВОЛОДИМИР КОССАР звітував про таку ж працю для УНСоюзу в Західній Канаді й зокрема на терені Вінніпеґу, а др. АМВРОЗІЙ КІБЗЕЙ звернув окрему увагу на статистику смертности між членами УНСоюзу та висловив кілька загальних завваг. Усі звітодавці видвигали теж деякі конкретні пропозиції щодо дальшого розвитку організації.

Знову „нормальні часи" для У.Н.С.

ЗВІТ ЗАСТ. ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА ЙОСИПА ЛИСОГІРА

Заступник головного предсідника УНСоюзу п. Йосип Лисогір ствердив в своєму звіті на річних нарадах Головного Уряду УНСоюзу, що минулий рік в діяльності цієї організації можна б назвати роком повороту до нормальних обставин. В тому році вже не було масового припливу нової іміґрації, з-поміж якої відносно легко можна б здобувати нових членів, як це було в кількох попередніх роках. Тому теж нічого дивного, що організаційні успіхи в звітовому році вже не були такі великі, як в попередніх роках. П. Лисогір, сам економіст, дав широку характеристику деяких фактів з фінансової господарки УНСоюзу, в якій він в характері дорадника брав активну участь. Для характеристики того господарства можна б навести поодинокі позиції першоклясних інвестицій УНС, як теж і „збиття" ціни за Союзівку на кількадесять тисяч долярів, що у великій мірі було результатом особистих зусиль п. Лисогіра. Свій звіт закінчив п. Лисогір коротким переглядом його активности, як представника УНСоюзу, в загально - громадському житті, зокрема в УКК, Лізі Молоді, Т-во Професіоналістів, яке він очолює, та інших, висловлюючи на закінчення своє оправдане фактами переконання про дальший ріст і розвиток Українського Народного Союзу.

Американсько-українська генерація інтересується справами У.Н.С.

ЗВІТ ЗАСТУПНИЦІ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА П-НІ ГЕНОВЕФИ ЖЕРЕБНЯК

П-ні Геновефа Жеребняк, заступниця головного предсідника УНС, базуючись на особистих спостереженнях, висловила в своєму звіті переконання, що народжена в Америці українська генерація теж із свого боку виявляє щораз більше заінтересування справами Українського Народного Союзу. Вона переконана, що це зацікавлення буде поступово збільшуватись постійно, якщо тим проблемам приділюватиметься відповідну увагу. В останньому помітне таке зацікавлення з боку американсько-української генерації новозакупленою Союзівкою. П-ні Жеребняк вважає, що цей корисний зворот не тільки щодо Союзівки, але й щодо УНСоюзу в загальному можна приспішити й посилити відповідною активністю, зокрема плянованими вже від деякого часу курсами українознавства, для яких можна б тепер використати приміщення й удогіднення на Союзівці. Обговоривши й насвітливши свою участь в плянувальних працях Екзекутивного Комітету та своєї активности в окрузі Акрон, Огайо, п-ні Жеребняк висловила на закінчення своє переконання, що народжена тут українська генерація даватиме дальший вклад в збереження й розвиток тої великої української спадщини, якою є Український Народний Союз.

Фінанси У.Н.С. поступають мільйоновими кроками вперед

ЗВІТ ГОЛОВНОГО КАСИРА РОМАНА СЛОБОДЯНА

Звіт головного касира п. Романа Слободяна на річних нарадах Головного Уряду УНСоюзу це довгі й багатоциферні колони й зіставлення, попереджувані значками $$, з яких головну увагу для звичайного слухача й читача звертають такі позиції: з кінцем 1951 року майно УНСоюзу виносило $12,955,122.62, а з кінцем звітового 1952-го року воно вже виносило — $14,110,917.73, отже впродовж року збільшилося на $1,155,795.11. Значить, фінанси УНСоюзу тепер вже поступають щорічно справді мільйоновими кроками вперед. Для непоінформованих читачів треба додати, що всі ці мільйони розділені на низку передбачених і застережених асекураційними законами фондів і в жадному разі не можна їх ані використовувати ані інвестувати інакше, як тільки в досить обмежених рямках тих же асекураційних законів.

Приходи в звітовому часі складалися головно з членських складок ($1,708,562.05) та відсотків від усіх інвестицій ($440,050.97). — всі інші приходи виносили 210,468.65 долярів. З посмертного фонду виплачено в звітовому часі усіх 426 посмертних запомог на загальну суму — $330,311.93. Важливіші видатки з Адміністраційного фонду, які в загальному виносили $536,896.69, розподілялись так: виплати друкарні й книгарні $ 189,844.11; винагороди відділовим секретарям — $102,673.40; платня помічних сил — $50.506.89; платня Головного Уряду — $17,160.00, нагороди організаторам за нових членів — $9,851.70 і т. д. — З Народного фонду в тому часі для УКК та цілої низки інших громадських та культурних цілей $8,797.37, з чого до Народного Фонду УКК припало $2,500. З дальших зіставлень виходить, що майно УНСоюзу з кінцем 1952 року було ульоковане м. ін.: в бондах — $12,585.245.74 — (89.19%). в позичках на членські грамоти $328,014.82 (2,33%). в реальностях — $225,881.37 (1,6%); в морґеджах — $642,310.61, в ужиткових машинах — $10,543.79 (0.07%) — та $318,921.40 (2.26%) було в готівці. Відповідно зіставленими числами п. Р. Слободян доказував і коментував, що господарка майном УНСоюзу в звітовому році належить до найкращих в історії УНСоюзу. Збільшення впливів та зменшення смертности членів дало можливість виплатити членам 563,571.87 долярів запомог, посмертних запомог, дивіденд і т. п. Всі інвестиції в бондах, членських позичках і морґеджах платять повні відсотки. Така могутня й здорова фінансова база УНСоюзу заповідає йому й на майбутнє ще більші успіхи й ще кращий розвиток.

Незгода між альянтами небезпечна, пригадує сенатор

Монтісело, Н. Й. — Сенатор Леверет Салтонстал з Масачусетс, обурювався звідомленнями й дискусією між Злученими Державами й Англією. „Наша спроможність станути сильно разом проти поважної небезпеки комунізму, буде помітно послаблена", заявив сенатор, якщо непорозуміння між двома країнами будуть дальше використувані. Салтонстал сказав до 1,200 делеґатів окружної конвенції жидівської братньої організації Бнай Бріт, що місце для наладнання непорозумінь з союзниками — це конференція при столі, а не дискусія в пресі або через радіо. Він пригадав, що Британія й Злучені Держави мають однакове розуміння волі. „Ми можемо різнитися підходом і методами, одначе в засаді ані Англія, ані ми не можемо дозволити собі йти окремо".

МОСКВА НЕ ХОЧЕ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ В СПРАВІ АВСТРІЇ

Лондон. — Совєтський Союз відкинув пропозицію західніх великодержав з 11-го травня відносно відновлення перерваних ц. р. переговорів в справі мирового договору з Австрією. Тим самим, Москва відкинула нагоду вимаганого Заходом речевого доказу її доброї волі та підтвердження ділом її „мирової офензиви". У Вашинґтоні коментують цю подію, як серйозне зменшення можливостей зустрічі й розмов західніх політичних керівників з Маленковим, бо президент Айзенгавер цілком виразно вимагав відновлення переговорів в справі Австрії та ставив це за передумову евентуальної зустрічі. Західну пропозицію відкинув формальною нотою в імені совєтського уряду совєтський представник в Лондоні Яків Малік. В своїй ноті Москва твердить, що вона не бачить жадної потреби на відновлення таких розмов, бо вона переконана, що нові зустрічі заступників міністрів закордонних справ, які ведуть ці переговори, не дадуть так само жадного результату, як не дали всі 260 дотеперішні конференції в цій справі. Із совєтської ноти виходить, що Москва своєю відмовною відповіддю в справі Австрії бажала б зробити ту проблему новим арґументом для зустрічі голів великодержав, відмовляючись продовжувати наради заступників міністрів на те, щоб заставити західніх альянтів обговорити справу Австрії на „найвищому рівні". При цьому інтересно, що першу вістку про відмовну совєтську відповідь передала таки московська радіовисильня. Із загальних коментарів виходить, що становище Москви в цій справі серйозно прохолодило теж англійський ентузіязм щодо пропонованої недавно Черчилем зустрічі голів великодержав. Все це ще тільки скріплює дотеперішню американську позицію відносно совєтської „мирової офензиви" та ставить в ще більш переконливому світлі пропозицію президента Айзенгавера щодо зустрічі на Бермудах.

Червоні в Кореї розглядають нові альянтські пропозиції: переговори знову відложено

Токіо. — Після одного тижня перерви, альянтські й комуністичні представники на переговорах в Панмунджом відбули довгу таємну сесію, після якої дальші наради знову відложено на один тиждень. Ані з альянтського, ані з комуністичного боку не подано докладно ані перебігу понеділкових нарад, ані причин їх нового відложення, але з поінформованих джерел відомо, що альянти предложили червоним новий плян розв'язки спірної проблеми полонених та що опісля наради відложено, щоб дати комуністам час і нагоду простудіювати нові пропозиції. Теж не відомий характер тих пропозицій, хоч загально здогадуються, що цим разом альянти достосували їх у великій мірі до резолюції Генеральної Асамблеї ОН, прийнятої минулого грудня на пропозицію Індії. Ця резолюція передбачає, що кінцеву долю тих полонених, які остаточно відмовляться від репатріяції, повинні вирішити Об'єднані Нації, перебираючи теж опіку над тими полоненими.

Японські комуністи напали на пані Рузвелт

Токіо. — Двадцять японських комуністок під проводом в Америці родженої замужньої японки Анни Райхенберґ Фруджікави напали на жінку померлого президента пані Френклін Д. Рузвелт. Пані Рузвелт вийшла з міністерства праці, де вона була на конференції, і спішилася на конференцію з американсько-японськими жінками. Їй заступили дорогу японські комуністки і домагалися від неї інтерв'ю. Пані Рузвелт відмовила їм інтерв'ю, бо спішилася на збори, та всіла до авта. Комуністки витягнули її з авта, і дали ляпаса по лиці японському генералові, що був в товаристві пані Рузвелт. Збільшена сторожа швидко усунула жіночих демонстрантів, і пані Рузвелт від'їхала на пляновані збори.

Поль Рейно приймає пропозицію бути прем'єром

Париж. — 76-річний французький політик Поль Рейно прийняв пропозицію президента Оріоля зорганізувати новий кабінет міністрів після того, як відмовилися від цього завдання соціяліст Ґі Молле та деґоліст Андре Дітгельм. Рейно був французьким прем'єром під час німецького нападу на Францію, і він втішається пошаною і в Франції і закордоном. Гадають, що Рейно вдасться швидко зорганізувати новий кабінет, щоб Франція могла брати участь в конференції на Бермудських островах, де мають з'їхатися голови урядів ЗДА, Англії і Франції. Президент Оріоль заявив, що „опозиція загрожує республіці", а Рейно недавно написав статтю, в якій накликував французькі партії до згоди і патріотичної постави.

ТІТО ПРОПОНУЄ „ЮГОСЛАВСЬКИЙ КОРИДОР" ДО ТРІЄСТУ

Белград, Югославія. — Югославські політики хочуть розв'язати італійсько югославське непорозуміння в справі Трієсту при допомозі „югославського коридору", який тягнувся б через італійську територію до порту в Трієсті. Югославський уряд предложив цю пропозицію урядам ЗДА, Англії і Франції, твердячи, що Італія не потребує так порту як Югославія. Трієст лежить на кордоні Італії, яка має багато інших портів, а Югославія зможе піднести значення Трієсту, бо це буде її найважливіший порт, який зможе служити також і Австрії, що тепер не має получення з морем. Згідно з югославською пропозицією, Італія відзискала б ті італійські міста, що лежать у зоні „Б", яка тепер належить до Югославії, але за те Італія дістане дві підміські території, замешкалі словінським населенням. Тіто відкидає домагання Італії, щоб приналежність територій вирішували на основі національної засади, бо тоді італійські міста вирішували б долю сільського словінського населення. У своїй недавній промові президент Тіто підкреслював і господарські та оборонні мотиви при вирішуванні долі Трієсту. В цій новій пропозиції Югославія була б схильна відступити Італії більше території, щоб тільки могла дістати доступ до порту в Трієсті. В останній промові і прем'єр де Ґаспері заявив, що справу Трієсту треба розв'язати в безпосередніх переговорах з Югославією, щоб здобути мир на Адріятику.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СИТУАЦІЯ ВИЯСНЮЄТЬСЯ

Від смерти Сталіна на початку березня, отже від приблизно трьох місяців, ситуація в світі була досить неясна, головно у зв'язку із змінами в Кремлі та сподіваннями на зміни в його політиці. Нові володарі в Кремлі використали зміну на те, щоб ситуацію якнайбільше заплутати. Вони проголосили кілька фраз про бажання миру та мирного співжиття з іншими країнами, започатковуючи в той спосіб свою пропаґандивну „мирову офензиву", надаючи їй вигляду „щирости" деякими фіктивними або малозначними уступками у внутрішній і зовнішній політиці: звільнили заарештованих за „змову" жидівських лікарів і припинили явну протижидівську пропаґанду, проголосили фіктивну амнестію й таку ж фіктивну знижку цін, казали своїм китайським і північно-корейським сателітам договоритись з альянтами в справі виміни хворих і поранених полонених в Кореї та відновити переговори в справі перемир'я, казали їм звільнити кільканадцять альянтських цивільних інтернованих в Кореї, в останньому звільнили з в'язниці в Празі заарештованого безпідставно два роки тому американського кореспондента Отіса й т. п. Все це, звичайно, не могло бути жадним доказом наглої миролюбности Кремля, бо ж це були тільки мінімальні полегші з безлічі максимальних злочинів Москви впродовж тільки кількох останніх років, але спрагненому миру світові, бодай деякій його частині, це вже вистачало, щоб будувати на тому всілякі міражі змін на ліпше.

До цих совєтських мирних увертюр поставились ще найбільше тверезо З'єдинені Держави Америки, добачуючи в них традиційні совєтські хитрощі та підступ і тільки зміну метод і тактики, але не засад і цілей. Це становище Америки виправдалось скоріше, ніж цього можна було сподіватись.

Британський прем'єр Черчил, повіривши до деякої міри Кремлеві та прийнявши за добру монету його пропаґандивну „мирову офензиву", поспішився запропонувати зустріч голів західніх великодержав з новим диктатором Кремля й це тільки збільшило вже викликані совєтською „мировою офензивою" деякі розходження між самими альянтами. Тоді забрав голос президент Айзенгавер та запропонував зустріч керівників американської, британської й французької політики на Бермудах в половині наступного місяця, щоб там насамперед устійнити їхні погляди й становища до поодиноких проблем і щойно після того думати про евентуальну зустріч з Маленковим.

Це у великій мірі й причинилось до вияснення ситуації. Два дні після проголошення прийнятої Англією й Францією пропозиції президента Айзенгавера щодо зустрічі на Бермудах московська партійна „Правда" надрукувала на першій сторінці великий коментар, в якому гостро виступає проти тої зустрічі та намагається звалити на Америку й президента Айзенгавера всю вину за колишнє й теперішнє політичне напруження в світі. Що більше, „Правда" тим коментарем виразно виявляє, що Москві найбільше залежить власне на розбіжностях між західними альянтами, вона вважає, що вони не повинні між собою договорюватись перед розмовами з Кремлем. „Правда" закидує альянтам, зокрема З'єдиненим Державам, що це через них не можна договоритись в справі Австрії, як і в справі перемир'я в Кореї. Вона вже далеко гострішими словами, ніж в недавніх коментарах і заявах, атакує виступ президента Айзенгавера в справі бюджету З'єдинених Держав та взагалі вживає слів і мови, яких не було від смерти Сталіна.

В американських коментарях до цього виступу „Правди", як офіціяльного органу московського Політбюра, підкреслюється, що Кремль без Сталіна залишився таким самим, як був і за Сталіна. Ще в жовтні минулого року Сталін твердив, що внутрішні напруження й розходження у вільних країнах заставлять їх поборювати самих себе взаємно, а теперішні його наступники задумали долити до цього відповідкого вогню, щоб такими „мирними" методами досягнути свою ціль: панування над світом. Не диво, що пропозиція Айзенгавера щодо зустрічі на Бермудах викликала фурію в Москві, заставила нових володарів в Кремлі передчасно скинути їхню миротворчу маску та показати таке саме обличчя агресивного большевизму, яке мав Сталін. Ця обставина тим більше промовляє за нарадами на Бермудах і треба сподіватись, що вона теж причиниться до ще більшого їх успіху — повної єдности заходу в обороні перед завжди такою самою смертельною загрозою з боку Кремля для вільного світу.

Припинення воєнних плянів ворога

Після проголошення скликання президентом Айзенгавером Трьох Потуг на наради на Бермудах, комісія неамериканських діянь Палати Репрезентантів оприлюднила таємне свідчення колишнього чеського полковника Яна Букара, який відбув мілітарно-політичний вишкіл у військовій академії Фрунзе у Москві. В цій школі він довідався в час науки, що Совєти приготовляють напад на Европу в 1954 р.

Букар це прибране ім'я. Він утік на Захід і тепер живе в З'єдинених Державах. На опублікування цього його свідчення згодився державний департамент.

Далі довідуємося, що заки Айзенгавер запросив голови Британії й Франції на зустріч, відбулися таємні наради Бизнесової Дорадчої Ради, яка представляє найсильніші американські підприємства. Ці наради відбулися під опікою уряду в Гат Спрінґс, Кольорадо, а брали в них участь віцепрезидент Річард Ніксон і сенатор Роберт А. Тефт. Знов заки Ніксон прибув до Гат Спрінґс, він був учасником нарад Крайової Ради Безпеки, отже найвищого дорадчого тіла при боці президента. Тому саме, коли Ніксон виголосив в Гат Спрінґс промову, на неї звернули пильну увагу приявні там представники великого бизнесу. Перша частина його промови, яку передають у своїх синдикованих кореспонденціях брати Алсопи, мала бизнесовий характер. Ніксон дораджував обережність у накладанні великих тягарів на підприємства в інтересі оборони країни. Прикував він увагу учасників нарад щойно другою частиною промови, в якій перестерігав перед можливістю нападу на З'єдинені Держави Совєтів в короткому часі і то при допомозі атомових бомб з повітря.

Віцепрезидент твердив, що Америка має найвище чотири роки часу на оборону. Деякі науковці дають Америці тільки два-три роки часу розмірної безпеки, заки прийде напад. Ніксон твердив, що небезпека нападу це не уява, а справжня дійсність. Кремль, казав він, як тільки буде готовий до війни, може напасти на Америку несподівано кожної хвилини. Тому, попереджав Ніксон, Америці треба припинити надходячу небезпеку зміною рівноваги світової сили в такому напрямі, щоб ослабити потугу Совєтів, а тим самим й їхні агресивні пляни.

Віцепрезидент пригадав „політику стримання" Совєтів, заявляючи, що така політика не може припинити небезпеки. Говорив він про ці справи дуже дипломатично, даючи до зрозуміння, що це його особисті думки. Він підтримував конечну потребу ефективної американської військової сили, що знов вимагає ухвали Конґресом повного оборонного бюджету, а це виключає таке обмеження витрат, як цього домагалася Бизнесова Дорадча Рада.

Покликаний до промови на цих нарадах сен. Тефт не признав арґументів віцепрезидента Ніксона цілком переконливими і критикував оборонні витрати, пропоновані президентом Айзенгавером. Тефтові арґументи такі, що Айзенгавер оперся на обчисленнях голів генеральних штабів, що залишилися з часів адміністрації президента Трумана, а він їм не вірить. Тому він домагається призначення таких нових людей на становища шефів генеральних штабів, до яких він мав би довір'я.

Після згаданого зібрання Бизнесової Дорадчої Ради президент Айзенгавер призначив зовсім нових людей на начальників генеральних штабів усіх трьох ділянок збройної сили. Проте він самий не жде на їх опінію й обчислення, а сам вимагає великих витрат на оборону. Не виключене, що ця впертість президента основана на звідомленнях, що Совєти мають готову атомову силу, якої теперішні голови ген. штабів не мусіли брати до уваги за адміністрації Трумана, але все таки оперли свої обчислення на досвіді з другої світової війни. Коли тепер секретар оборони проголосив, що він обстоює зменшення витрат на оборону, а проти його вимоги виступають керівники Пентаґону, то стає ясно, що серед самих керівних знавців оборони запанувала розбіжність поглядів на найважливішу життьову справу Америки. Нема сумніву, що дискусія в Конґресі причиниться багато до вияснення цеї справи. Не зважаючи на те, президент Айзенгавер не тільки вимагає ставлення оборони країни на першому місці, але й зорганізує світові сили, щоб припинити аґресивні пляни Совєтів.

Змосковщення Переяславської Ради

На 19 з'їзді компартії в Москві (жовтень, 1952 р.) Корнійчук говорив: „Українці, готуючись святково відзначити наступаючу дату трьохстоліття Переяславської Ради, на якій довершилось воз'єднання України з Росією і об'єднання двох братніх народів в єдиній російській державі, знову звертаються до історії свого народу. Коли ми уважніше вдивляємося в своє далеке минуле, коли ми глибше вивчаємо героїчну боротьбу народу за свою свободу, тоді все ясніше і ясніше встає перед нами висока і шляхетна роля нашого старшого брата — великого російського народу. Він протягом віків подавав братерську допомогу своїй рідній сестрі — Україні".

Святкування трьохстоліття Переяславської Ради пропаґандивна машина Кремля на окупованій Україні хоче представити як вислів „волі народу". Не лише Переяславську Раду, а й інші історичні факти Москва фальшує в той спосіб, щоб виправдати свою колоніяльну політику на Україні. Переляканa досвідом останньої війни, коли українці задемонстрували своє вороже до неї наставлення, тепер Москва „вогнем і залізом" хоче випекти з свідомості українського народу їхню національно-визвольну ідею. Особливо повоєнна московська політика на Україні відзначається нечуваним русифікаційним терором і нищенням та фальсифікацією української історії і культури. В привітанні „великому російському народові", 30 червня 1945 року, 7 сесія Верховної Ради України писала: „На історичній Переяславській Раді Богдан Хмельницький утвердив волю українського народу — навіки в дружбі і союзі об'єднатись з великим російським народом..."

В самій підсовєтській історичній літературі, залежно від політики уряду, Переяславська Рада трактується по різному. Фальсифікацію грішить вже сама формула „приєднання України до Росії", бо коли засідала ця Рада, 8 січня 1654 року, то ніяка Росія в теперешньому розумінні не існувала, а було Московське царство. Лише 67 років пізніше, 22 жовтня 1721 року, Петро І. перейменував Московську державу в Російську імперію.

На Переяславській Раді закладено союз рівних партнерів, а не приєдання України до Росії, як сьогодні твердить московська пропаґанда. Потреба цього союзу диктувалася не волею народу, а стратегічним становищем України, яка, будучи у війні з Польщею і Туреччиною, потребувала союзників. На той час на Україні зліквідовано кріпацтво, а на Московщині воно ще існувало. Так що твердження сучасної пропаґанди, що таким чином Україна приєдналася до передовішої і культурнішої країни, звучить фальшиво і наївно.

Пропаґанда ця провадиться в широких маштабах в СССР. Знайде вона безперечно, відгук і в російській акції поза межами СССР, в Америці зокрема. Сумний ювілей Переяславського договору буде, і там, і тут використаний для посилення неправильних уявлень про перебіг історичних подій. Вже появляються десятки статтей, а їх з'явиться тисячі, у яких кремлеславні російські історики будуть викривлювати історію і підтримувати отруйну темряву, що розсівається з Москви.

Навколо української історії, зокрема у відношенні до Переяславської Ради, московський окупант створив непроглядну димову завісу брехні. Цією брехнею вже отруєно цілі покоління на батьківщині, які не можуть нічого іншого почути. Тому невідкладним обов'язком українських істориків у вільному світі є виготувати ряд науково обґрунтованих праць про Переяславську Раду і про тотальне фальшування Москвою української історії. (ЛЛ)

Чужинна преса про голод на Україні

Минулого разу ми подали голоси двох американських денників, що в червні 1933 року опублікували перші відомості про голод на Україні. Тепер подаємо за тим же джерелом повідомлення французької преси. Першу велику статтю про голод на Україні умістив Паризький „Матен". Як відомо, це чільний французький часопис, з мільйоновим тиражем. Статтю-репортаж написала співробітниця „Матен"-у Сузанна Вертійон, на підставі своєї розмови з очевидцями голоду, які щойно покинули Україну. З огляду на це, розповідь особливо цінна, оскільки передає свіжі й безпосередні враження, — враження, від яких ще й нині віє жахом!

Стаття має довший заголовок: „Американські селяни, з походження українці, що після 20-літньої неприсутности, завдяки спеціяльній ласці совєтських правителів, дістали дозвіл на місячний побут у рідному краю, оповідають зворушливо, в якому спожалілля гідному стані застали рідні села і своїх виголоджених земляків".

Під ним ще один підзаголовок: „Бачимо сцени людоїдства, тоді, як жнива гарні".

Ось ця стаття:

„З різних сторін світу доходять до нас хвилюючі відгуки того, що діється на Радянській Україні. Офіціяльна преса СССР сама признається, що журналістам і чужинним туристам не вільно в'їзжати на Україну без спеціяльного дозволу. Що ж діється такого жахливого у країні, яку колись звали „шпіхлірем Европи?" Відповідь на це дали мені двоє подорожніх, що виїхали з України 12 серпня, після місячного побуту.

Марта Стебало виїхала з чоловіком з України, своєї батьківщини, у 1913 році, щоби осісти у З'єдинених Державах. Це були звичайні селяни. У 1918 році вони дістали американське підданство, але підтримували близькі зв'язки зі своєю ріднею, що лишилася в ріднім краю та нехай Марта Стебало оповідає сама:

Листи з України приходили рідко, але щораз настирливіше прохали нас присилати гроші і харчі. Ми робили все, що нас прохали. Я посилала точно нашій рідні гроші і, у відповідь на це, совєтська влада повідомляла нас, що ці гроші дійшли до рук тих, для яких вони були призначені.

1 липня 1933 року ми належали до прогульки американських туристів, що хотіла оглянути СССР і сіла на корабель в Ню Йорку. Ми хотіли побачити свою рідню і рідну землю. 14 липня ми висіли в Ленінграді і звідти поїхали до Москви. Ми прохали дозволу поїхати на Україну. Ми довідалися, що всім іншим туристам відмовили на таке прохання, але нам дозволили, мабуть тому, — що ми неосвічені селяни. Два дні перед нашим поворотом нам запропонували, щоби ми взяли на себе провід колхозу.

Коли приятелі в Москві почули про наш намір виїхати на Україну, остерегли нас, що там буде, здається, тяжко з їжою і що добре буде взяти з собою харчі такі, що не псуються. У „Торґсіні" ми купили 200 фунтів муки, 10 фунтів сира, 4 фунти оселедців, ковбаси і маринованого лосося. У Москві люди мають виділені пайки, але мають що їсти і харчі дістати можна. Крім цього, ми повезли з собою багажем 228 кілограм одежі.

Після двохденної подорожі у бруднім вагоні, ми приїхали до Києва. Місто змінилося на око мало, але коли ми пішли у підміські дільниці, вигляд людей нас здивував. Більшість з них сиділа непорушно і бездушно, з напухлими ногами, і виглядали вони втомлені, недужі. Інші йшли скуцьороблені вдвоє, з побільшеними очима, вп'яленими в одну точку, ніхто з них не розмовляв.

З Києва виїхали ми до сусідніх сіл, де ми залишили рідню. Як ми здивувалися, коли там, де стояли колись усміхнені, чепурні села, тепер були тільки руїни, без одної квітки, тини позривані, дерева без листя, страшна тиша, — ні собак, ні обійстя, скрізь віє смертю. Коли ми висіли з поїзду в ріднім селі, серце нам стискалося. Люди вийшли проти нас. Нам видавалися вони якісь величезні. „Що ж — гадаю собі — обдурили нас — люди тут дуже товсті, отже — дуже добре відгодовані". Та коли підійшли до нас ближче, ми побачили, що ті їх черева, — напухлі. Крім цього, вони були вкриті ранами, з яких йшов страшний запах гнилі і були обв'язані лахміттям.

Швидко розійшлася чутка, що приїхали „американці". Мій чоловік хотів бачити маму, якої не бачив 20 літ. Її теж не минуло загальне нещастя: вся спухла, в ранах, ледве зрозуміла, що ми її діти; тоді склала руки, зайшлася плачем і не могла промовити ні слова. Я довідалась, що більше року не дістає вона ні грошей, ні харчів, які я їй посилала, хоча про це повідомляв нас радянський уряд...

Я спитала, чи нема тут якої пошести, коли всі мають боляки і такі спухлі. Всі боялися мені відповісти, бо шпигунство тут страшне. Коли докажуть кому який донос, — відбирають трохи їжі, а що люди не зробили б, щоби дістати шматок хліба! Досить, що я довідалася, що люди з голоду, щоби наповнити чимсь шлунок, їдять листя з дерев, здирають кору, з трачиння й дикого зілля пробують робити якусь саламаху: — що всім доведеться померти, саме тоді, як жнива добрі! Збіжжя не вільно й торкнутися, бо його пильнують вартові в будках і мають наказ розстрілювати всіх, що підійдуть до поля.

З цього проклятого села я виїхала на Поділля, до Писарівки, де живе моя мама і мої брати. Там застала я таку саму розпуку, моя хата була порожна. Я спитала, чи моя рідня випровадилася.

— Ні, вони повмирали.

— Але це неможливе... місяць тому я мала від них листа...

— За той час померли з голоду. Усі помремо. У селі, що має 800 душ, 150 померло вже від минулої весни, а за всю війну (першу) згинуло з нашого села всього 7 людей. Цього року ніхто не вродився, як не рахувати одної мертвонародженої дитини. Ах, як би нам могли допомогти!

— Та чи нема якої влади, до якої ви могли б звернутись?

— Нема нікого! Влада сама завзялася, щоби нас знищити. Хотять, щоби ми гинули, організують голод. Ніколи ще не було таких гарних жнив, а не вільно їх рушити! Коли нас переловлять, що відрізуємо колоски, то розстрілюють або кидають до в'язниці, а у в'язниці за три тижні вмирають люди з виголодження.

Тоді я витягнула свої пачки з мукою й оселедцями; вони кинулися на них, напихали харчами повні руки і з'їдали їх яко мога швидче. Це була страшна картина!

— Стрівайте, — кличу до них, — задушитесь, ви не звикли тепер їсти стільки наraз, зваріть муку!

— Ні, ні, ми хочемо їсти! Ах, мати їжу в шлунку! Дайте нам їсти! Ви не знаєте, що це таке!

Двох з них померло тої самої ночі. Їхній шлунок не звик уже травити. Єдиний член моєї рідні, що залишився живий, це був 22 літній хлопець, подібний до дитини, весь покритий ранами та болячками і такий слабий, що ледве міг триматися на ногах:

— Чи не міг би ти працювати, чи на жнива не кличуть робітників?

— Я занадто слабий. Є ще в нас кількох, що можуть працювати; вони заняті від 5 години ранку до 11 вночі і за це дістають горнець зерна. Ці — це найщасливіші! Ніхто нас не хоче ми не можемо увійти ані до „комсомолу" ані до іншої організації. Нас уважають синами куркулів, тому, що Україна була колися багата.

Я сказала себе відвести кілька верств поза село, до приятелів, що ще жили. Було вже пізно коли я прийшла туди і як настала ніч, вони благали мене, щоби залишитися в них. „Виходити тепер занадто небезпечно; вас можуть убити; коли люди хотять їсти, вони здатні на все".

Я не могла спати, бо діти прокидалися щохвилини, з плачем: „Хліба, хліба, голодні". Батьки зацитькували їх, але за дві хвилини вони знов озивалися хором.

— Чи правда, — спитала я пізніше, що нужда така велика, що бувають випадки, коли люди з'їдають один одного?

— Тому ми не хотіли вас пустити того вечора. Люди, що виходять так пізно з хати, мусять бути приготовані на те, що їх можуть убити нещасні голодні. Хто вмирає, того ховають без домовини. Кидають на трупи кілька лопат землі, а вночі їх відкопують. З села Чагрів рідня Кріпанів убила своїх дітей і з'їла їх. Кілька днів пізніше, коли почули, що ще десь якась дитина вмерла, відкопали її. В одному селі, біля Одеси, одна киянка навідалась до свого 7-літнього похресника. Коли ввійшла до хати, побачила, що батьки сидять задубілі, вдивлені в себе ідіотським зором.

— Де мій похресник?

Не відповіли нічого. Після довгого вагання завели її до комірчини і показали в макітрі посолені шматки м'яса.

— Ах, хто нам допоможе, хто вибавить? Що ми такого вчинили, що мусимо так терпіти?..

На цьому скінчила Матра Стебало своє оповідання...

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

В. Г. Верган

ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ІВАНА ФРАНКА

(В 97 річницю його народин)

(1)

Сімдесят кілька, років минуло, як Іван Франко, ще юнак, виступив на літературне й політичне поле та під гаслами, що їх несла його епоха, почав боротьбу за існування української нації. Сімдесят кілька років минуло, коли напроти себе стояли два світи: ретроградів і старовірів з одного, — й революціонерів з Франком на чолі — з другого боку. Сімдесят кілька літ минуло, коли то в розгарі боротьби цих двох світів пролунали слова: Франко руїнник, атеїст, зрадник і запроданець своєї нації. І хоч згодом Франко своєю літературною та політичною працею доказав, що він не був зрадником і запроданцем своєї нації, то слова руїнник і атеїст повисли у повітрі до сьогоднішнього дня, наче страшна потвора, яка відстрашує від Франка багатьох людей.

Ми ставимо твердження, що Франко у своїй творчості відбив ідеалістититчний світогляд. Наше твердження опираємо на психоаналізі Франка, на його творчості в окремих фазах його життя.

Людина, з погляду розвиткової психології впродовж свого життя проходить кілька фаз. Визначний німецький психолог пані Бюлер у творі „Дер меншліхе Лебенслявф альс псіхольоґішес Проблєм" каже, що ці фази у житті кожної людини проходять в роках 1—15, 15—30, 30—45, 45—60, 60—? (аж до смерти). Зміни фаз, як бачимо, наступають що 15 років. З фізичним розвитком людини росте людина й духово, збагачується знанням і досвідом та стає дозріла. По роках „мужеськости" приходять фази „відцвітання" і вкінці кінцева станція життя з написом „потойбічне життя".

Людина у кожній фазі життя намагається відкрити щось „нове" для себе й це „нове", хоча б навіть і уявне, нанизує вона неначе на нитку коралі та приймає їх за свою власність. Зібравши достатню кількість „нового", людина виробляє собі на це „нове" свій погляд. Кожна фаза залишає свій слід, витискає своє п'ятно на духовості людини, яке своїм забарвленням подібне до п'ятна у попередній фазі. Лучниками поміж поодинокими фазами є т. зв. адолесценції, себто підфази. Особливість адолесценції є у тому, що вона при своїй приналежності до другої фази є одночасно продовженням попередньої. Вона, коли говорити звичайною мовою, є мостом, який лучить один берег ріки людського життя, що до нього людина прийшла за 15 років, з другим — по якому вона має йти дальше наступних 15 років.

Фази духового життя і адолесценції, як бачимо, не є від себе різні. Вони між собою перехрещуються, забарвлюються і підготовляють прихід своїм наступникам. Від народження аж до смерти в людині відбувається безперервний духовий процес за допомогаю своєрідних засобів: функційні і конструктивні гри, казки, об'єктивне зацікавлення й пізнання та засвоєння „природного", „біологічного" середовища рослинного, тваринного й родинного довкілля, зазнайомлення з технічними влаштуваннями, що творять т. зв. „середовище цивілізації" і суспільними установами, що складаються на „машину суспільного життя", визначення собі місця у середовищі і шукання форм достосування свого „я" до світу, і світу до свого „я", боротьба й праця за здійснення ідеалів, жаль і туга за втраченим щастям та надія на краще у майбутньому.

Впродовж усього духового процесу у кожній фазі життя людина виробляє собі погляд на дійсність, відповідно до своїх спроможностей її оцінює та до неї ставиться. Найважнішою, а рівночасно найнебезпечнішою фазою у житті людини є вік між 15 а 30 роком, що починається адолесценцією першої юности, а закінчується справжньою юністю, або як дехто каже, „віком вертедіяди". Юнак у цих роках стає перед обличчям нової дійсности: релігійної, національно-політичної та громадсько-суспільної. Вступлення у цей світ ставить до нього домагання орієнтації у цьому ж світі, а пізніше вимагає відповідей на всі проблеми, вимагає погляду. Юнак починає шукати відповідей де може; в батьків, у старших людей, у виховників, а найчастіше в книжках і уяві. Він шукає відповіді на три основні проблеми :що таке світ і буття, що таке людина і яка її роля в цьому світі та як достосувати себе до світу і світ до себе.

Зробивши коротеньку прогулянку в психологію, можемо приступити до психоаналізи Франкового духового розвитку у віці шукання світогляду, себто в адолесценції і фазі юности. Перша юність приходить природньо зі закінченням дитинства віком „робінзонади".

Дитинство Франка, як розглядати його з погляду розвиткової психології, пройшовши підготовчу фазу функційних і конструктивних ігор, вік „Шехерезади" (казки), вступило у вік „робінзонади", об'єктивних зацікавлень та починало сягати у фазу суб'єктивних зацікавлень, у юність. Життя Франка у тому віці було надзвичайно складне й тяжке. Перед ним стояло „нове життя" з технічними влаштуваннями, з апаратом і основою суспільного життя, як щось велике й незбагнуте. Йому хотілося про все знати й розуміти. Та довідатись не було від кого. Коли йому було вісім років, на нього впало велике горе — смерть батька. Він відчував, що нитка духового зв'язку з окруженням, що в ньому він дотепер перебував, урвалася. Зі смертю батька замкнулася і його кузня з веселими та поважними розмовами на різні теми. Не стало також тоді Андрія — ковальського помічника, що йому про дику бабу розказував. Не стало й батькових клієнтів — громадських діячів, що їх він так часто слухав у кузні. Завдяки тільки його здібності до науки, вітчим рішився посилати його далі до школи. Та посилання до школи це одно, а духова опіка, це друге діло. Ще, коли б він був мешкав у Нагуєвичах і ходив до школи, то духову опіку був би він мав від матері, був би може мав від вітчима й бабуні, але, мешкаючи в місті в чужих людей, він, на жаль, духової опіки не мав. Відставши від сільского життя і опинившись у новому середовищі — місті, міг він ще надіятись на духову опіку школи, учителів та старших громадян Дрогобича. Але „Дрогобич, як він сам про це пише, був містом дуже багатим на неґативні прикмети. Не було ані одної порядної каварні, ані одної публічної бібліотеки, ані одного освітного товариства, ані одного зібрання чи то з політичною чи освітною метою. Не було майже нічого того, що характеризує хоч на половину європейське місто...

Оця відірваність від духового життя клала своє тавро й на гімназію... Більшість учителів, відірвані від культурного життя, запивалися та дуже часто приходили п'яні до кляси. Брати Туряницькі (Юлій — повістяр та історик Емерик — ботанік), д-р Антоневич, Ів. Верхратський і катехит — українець о. Торонський і лат. кс. Дронжик не брали ніякої участи в громадському житті і держались осторонь"*).

---

*) І. Франко. „Гірчичне зерно".

Євгена Єржківська

ЗВИЧАЙНИЙ ДЕНЬ

Читаю часто наші часописи, що дбають про успішне проведення протестаційної маніфестації з приводу штучного голоду, створеного російськими большевиками на Україні 1933 року і тому подають як можна більше матеріялу з тих часів. Я хочу розповісти про нормальний на ті часи день, звичайний день в тих умовах і схожий на пекло в очах вільної людини.

7 годин ранку. Я, асистент Київського Медичного Інституту, іду на лекції. Попереду йде людина й дивно хитається; раптом спотикається і падає. Підходжу і бачу: селянин, спухлий від голоду, вже втратив свідомість, а зубами жує свою ж одежину. Нахиляюсь і бачу, що тут уже нічого не допоможе, смерть вже заслала людині очі, а вона ще інстинктовно жує... О 12 годині повертаюсь і з Інституту з лекцій і поспішаю на працю до клініки. Людина, що я її бачила ранком, лежить на тому ж місці вже мертва.

Проходжу через жидівський базар, який цілком завалений селянками та селянами з налитими від голодних набряків обличчями й руками, що ними ледви тримають свої найдорожчі речі, свій скарб, який розпродують за безцінок, аби мати можливість купити шматок хліба. Тут вишивані сорочки, барвисті хустки, ткані і вишивані рушники, плахти, килими, скатерки, корсетки, кожухи і все нове, неношене, аж очі вбірає. — а самі убрані в лахміття, що ледви прикриває тіло. По дорозі хлібна крамниця, так звана: „комерційна", де хліб продававсь без карточок по високим цінам. Величезна черга переважно селян. Ось один з них виходить з крамниці, притиснувши 5 фунтовий хліб до грудей, аби ніхто не вирвав. Очі горять, сам усміхається... Одходить трохи, сідає на східцях коло будинку і, майже не жуючи, з'їдає увесь хліб. Раптом піднімається, хватається за живіт, падає і від корчів тут же вмирає... Біля черги кругом стоїть багато жінок і дітей, — одні плачуть, другі сваряться, бо їх повиштовхували з черги міцніші, хоч в черзі вони стояли цілу ніч, — тепер вони просять впустити їх в чергу назад.

Іду далі. Сидить жінка: кістки обтягнуті шкурою й коло неї двоє діточок. „Ради Бога подайте шматочок хліба, я ж маю голодних діток... Зжальтесь, дайте!" Спиняюсь, виймаю свій сніданок: 2 шматочки хліба, насмарованих розтертим вареним горохом з цибулею, і віддаю жінці. Жінка дякує, ділить між дітьми ,а сама не їсть... Розпач охоплює мене, а думка шукає шлях до порятунку: „Що робити? Хіба це допомога, коли таких голодних повно кругом, коли уряд свідомо створив голод і перешкоджає селянам рятуватись самим, не пускає на працю до міста, забороняє пересилати пакунки з харчами на Україну, відбірає харчі по дорогах у тих, що їм пощастило щось дістати... Що робити, де рятунок?"

Приходжу до клініки і хоч у самої починає крутитись голова, починаю приймати хворих. Передо мною жінка в тяжі, просить штучно перервати вагітність. Я роз'яснюю, що це заборонено законом і кара буде й її, і мені. Жінка встає, заливаючись сльозами, далі спиняється і каже: „я не можу мати більше дітей, бо я збожеволію... Ось послухайте! Я мала двоє дітей. Сама я дружина секретаря районного виконавчого комітету, ми одержуємо добрий приділ і діти мої були повненькі... Недалеко нас жив чоловік, який часто їздив до міста і як повертавсь, завжди привозив цукерки і давав моїм дітям, тому вони завжди його радо зустрічали. Одного дня, під вечер, обох моїх дітей не стало... Ми шукали всюди: в криницях, у лісі, в копанках... цілу ніч і наступного ранку... Раптом мою голову пронизала жахлива думка, я кинулась до районової міліції і поділилась своїми здогадами... Розказала про цукерки і просила зробити обшук у нашого сусіда. Прийшли до хати, роблять трус і витягають з печі великий баняк, а в ньому зварене м'ясо з мого сина..." Жінка впала непритомна, а я викликала головного лікаря, розповіла про все і на підставі діягнози — гострий розлад нервової системи — поклали до лікарні і перервали вагітність. Другим пацієнтом була дівчина. Вона зайшла до кабінету і сказала: „я не хвора, я голодна, дайте мені шматок хліба..." Що я могла їй дати?

Закінчивши прийом, я пішла до моргу, аби знайти нашому сусідові матір, що померла в лікарні, бо до моргу нікого сторонніх не пускали. В дворі моргу побачила гори мертвяків, прикритих брезентом..." Тепер, доктор, — каже мені сторож, — ми в моргові ложимо лише тих, що померли в лікарні, а тут ті, що померли на вулиці... Та ще ховаємо тут ось що..." Тут він показав мені на горя одягу, який знято з мертвяків і який завалив усі приміщення пивниць анатомичного театру, — його теж не встигали сортувати та вивозити на обробку.

О 5 годині я вже дома: їм картоплю і запиваю жолудьовою кавою, але з цукром, який куплено в „Торгсіні" за здані золоті речі, що схоронились від царських часів і не були відкриті під час обшуку, бо були сховані в стінному вентиляторі, де висіли в капшучку. Треба зазначити, що місто не голодало в такій мірі як село, бо одержували на картки по 300 грам хліба на день і якоїсь крупи 3 фунти на місяць та цукру по 100 грам. Крім того можна було купити по дорогим цінам хлібину, простоявши цілу ніч в черзі. На базарі теж дещо можна було дістати у спекулянтів по високим цінам. Звичайно ж всі голодали, бо не можна було відмовити тим голодним, що ходили просити по хатах, на вулицях і особливо жінкам з дітьми.

О 6 годині я вже читаю бригадирам шкіл фабрично-заводського учениптва лекцію з соціяльної гігієни, якраз про теплоризм і фордизм. Кінчаю і раптом чую, як бригадир з Луганська роз'яснює мою лекцію своєму сусідові. „Понімаєш! Форд возить своїх робітників на працю, будує їм хати і хоч вони тяжко роблять, але заробляють стільки, що можуть купити все... А тут за весь заробіток можеш купити лише хліба і то дружині треба простояти цілу ніч у черзі... Пекло у нас, брате, а не життя! Швидче б померти, то хоч не бачив би як пухнуть з голоду люди..."

О 8 годині вечора я дома і після короткого відпочинку сідаю готуватись до лекцій на завтра. І так день за днем, один день гірший за другий.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Йонкерс, Н. Й.

З громадської діяльности.

Жива Газета. Щоб пожвавити громадське життя взагалі, яке в останньому році в нашому місті помітно занепадає, а зокрема, щоб вдержати своїх членів в організованій активності, Управа місцевого Відділу ООЧСУ започаткувала „живу газету". Перше число такої газети зорганізовано в рямцях щомісячних ширших сходин членства, на початку квітня. На програму цього числа ввійшли: огляд загально-світових політичних подій — мгр. Володимир Черевко; українські справи — Степан Женецький; внутрішньо-американська політика — д-р Роман Борковський. Ця спроба з „живою газетою" викликала серед присутніх членів ООЧСУ й гостей, помітне зацікавлення, про що свідчила оживлена дискусія, що вив'язалася після її закінчення. Цей почин з „живою газетою" треба тільки вітати. На будуче добре було б, щоб зміст газети був більше різноманітний, так, щоб кожен докладчик говорив про щось інше.

Свято Матері. Заходом Управи Української Доповняючої Школи при греко-католицькій церкві св. Михаїла в Йонкерс, відбулося дня 10 травня в церковній залі Свято Матері. Виконавцями цього Свята були українські діти старої й нової імміграцій, учні обидвох курсів українознавства, які провадять: п. Фатюк — для дітей давніше прибулих і д-р В. Пацлавський, для дітей новіщих поселенців. Свято відкрив короткою промовою місцевий парох о, совітник Василь Клос, який згадав, що в місяці травні прославляємо Царицю Небес, Матір Божу, Пресвяту Марію, яку українська еміграція вибрала собі за свою покровительку. Дальше слідувала діточа програма.

Направду було зворушливо до сліз, коли два десятки українських дітей, старої й нової імміграцій, у національних сторонах, молилися перед статуєю Матері Божої, благали Царицю небес:

О Мати Божа, о Райський Цвіте,
Тебе благають українські діти,
Не дай в неволі нам загибати,
Вкраїну нашу, верни нам,
Мати...

Мило теж було слухати, як діти, більші й менші, такі, що ходять до школи, й з передшкілля, а навіть і такі, що ледве навчилися говорити, деклямували віршики в честь Матері, та запевняли про любов до своєї Батьківщини. З приємністю треба відзначити, що українською мовою говорили віршики не тільки діти новоприбулих, але також і діти українських родин давніше поселених. Також гарно вийшла діточа п'єска на одну дію, яку підготовили пп. Ярослава Кіналь і Надія Кудрик.

За підготовку цього прекрасного діточого свята, належиться признання в першій мірі обидвом вище згаданим паням, які вложили найбільше труду при укладенні та виконанні його програми, як рівнож о. Несевичеві й п. Фатюкові, які підготовили до виступу дітей тут народжених. Весь дохід з цього благородного свята призначено на будову місцевої української парафіяльної школи.

Шкода тільки, що на цю імпрезу прийшла дуже мала кількість йонкерського українського громадянства.

Недобре діється з місцевим Відділом УККА. Вже майже три місяці минуло від останніх Загальних Зборів, місцевого Відділу УКК, на яких обрано нову Управу, але вона чогось не проявляє ніякої діяльности. Стара Управа вже два рази скликала спільне засідання старої й нової Екзекутиви, щоб передати діловодство новообраному керівництву Відділу, одначе без успіху. Обидва рази на засідання не явилися всі члени новообраної Управи, через що неможливо було передати їй актів Відділу. Трохи дивним виглядає таке поступовання деяких членів новообраної Управи, тим більше, що всі вони дали свою згоду на вибір до проводу Відділу.

Підготова до Маніфестації. Тому, що Відділ УККА не проявляє ніякої діяльности, Управи місцевого Відділу ООЧСУ й Осередку СУМА, перебрали на себе ініціятиву підготовки до участи українського громадянства Йонкерсу у великій антибольшевицькій Маніфестації, яку підготовляють українські організації в Ню Йорку в двадцяту річницю зорганізованого Москвою голоду на Україні. Справа участи йонкерських українців в протимосковській протестаційній Маніфестації була порушена на засіданнях Управ обидвох організацій. Вирішено вислати по 10 дол. для Організаційного Комітету Маніфестації, як рівнож постаратися, щоб в ній взяла участь якнайбільша кількість місцевих українців.

Веселий Вічір. Управа місцевого Відділу ООЧСУ влаштувала в суботу вечером, 16 травня, в залі Українсько-Американського Клюбу при 13 Вашингтон Ст., Веселий Вечір. Ця цікава, й нова на йонкерському терені, імпреза, це комбінація старокраєвого „чайного вечора", американської „кардпарті", переплітана мистецькою програмою, на яку склалися такі точки: уривок перелицьованої Енеїди Петра Ромена, яку, як завжди, високомистецьки продеклямувала відома віртуозка живого слова, п. Надія Кудрик; сатира-скеч пера Святослава Коцибали, „Політика без політики", в якій дісталося на оріхи всім нашим еміграційним політичним партіям, та рубрика „кажуть", що в ній С. Коцибала гумористично - сатиричним жалом дряпнув деякі недомагання місцевого громадського життя. Цікавим теж був проспіваний монольоґ про Івана, виконаний його автором, в якому було висміяно, як то наш національно безхребетний Іван зміняв своє ім'я, залежно від політичної ситуації. За небіжки Польщі, він був „Ян", за совєтів звався „Ваня", під час німецької окупації він став „Гансом", а тут він уже зветься „Джаном".

Цілим вечером проводив мгр. Святослав Коцибала. Музичний супровід Вечора спочивав у руках, чи докладніше пальцях, диригента місцевого чоловічого хору „Ватра" й відомого музичного діяча з краю, д-ра В. Пацлавського.

Організатори „Веселого Вечора" добре зробили, що влаштували раз на зміну імпрезу легкого характеру, яка після багатьох поважних академій, річниць, тощо, принесла учасникам духове відпруження, та дала нагоду трошки розвеселити й посміятися з самих себе.

Було б побажаним, щоб подібні імпрези влаштовувано частіше. С. Ж.

„ОДИН З 15 МІЛЬЙОНІВ" МИКОЛА ПРИХОДЬКО,

автор голосної книжки англійською мовою: „Один з 15 мільйонів" та багатьох публі-

Микола Приходько

цистичних праць і статтей на підсовєтські теми. Фото п. Приходька через недогляд поміщено в „Свободі" з 23-го травня помилково в повідомленні про смерть молодого українця в Австралії, сл. п. Бориса Курдидика, сина кореспондента „Свободи" Анатоля Курдидика з Торонта. Подібний випадок трапився був недавно теж одному великому американському щоденнику в Ню Йорку, який під фотографією Папи Пія XII., був дав підпис одного з відомих американських діячів.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Австралії

ДОБРУС В МЕЛЬБОРНІ

15 березня 1953 року зібралися колишні жертви Москви, які чудом вирвалися з кігтів ЧК, ГЧУ, НКВД і МВД, з кігтів ката — Сталіна і його опричників, щоб зорганізувавшись в своїй організації ДОБРУС, іти спільним фронтом проти північного наїзника, який нищить український народ в застінках НКВД, на каторжних роботах в Сибірі, Соловках та на далекій Півночі совєтсько-московського царства.

Зібралися для того, щоб створити свою організацію, яка має розкрити перед вільним світом справжню правду хитро-замаскованих і нечуваних в історії людства злочинів, що їх вчинили московські народовбивці та їхня аґентура по всьому світі, а головно на Україні.

Установчі Сходини ДОБРУС вітали від Товариства Сприяння УНРаді п. інж. І. Яворський та від тимчасової Головної Управи ОДУМ в Австралії й осередку ОДУМ-у в Мельборні п. М. Кузьменко.

До Управи ДОБРУС-у в Мельборні обрано: пп. Марко Півень, голова, М. Меншун, секретар, П. Вересай, скарбник, В. Дубів, контрольор.

СІДНЕЙ ГОТУЄТЬСЯ ВІДЗНАЧИТИ РОКОВИНИ ГОЛОДУ

В Сідней почалася підготовка до відзначення 20-тих роковин голоду в Україні.

Стейтова Рада Української Громади скликала засідання представників українських організацій та церков, на якому було створено комітет для відзначення голоду.

До комітету, що складається з 10 осіб, входять представники Союзу Українок Австралії, СУМ-у, Пласту, ОДУМ-у та інших організацій.

Найбільш активну участь у праці комітету виявляють стейтова Управа Союзу Українок (пані Олена Процюк), СУМ-у (М. Дідух), Пласту (п. Кужиль) та недавно заснований в Сіднеї ОДУМ (Петро Роснко).

Головою Комітету є М. Гуляк (УГ НСВ).

Складено плян праці та приступлено до збору пожертв на переведення акції відзначення роковин голоду.

В Італії

„РОЖІ І КРОВ ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ"

У видавництві „Тібер" в Римі вийшла книжка: „Рожі і кров за залізною заслоною", пера італійського журналіста Люїджі Реґонді. Вона містить інтерв'ю з представниками майже всіх країн центрально - східної Европи на тему сучасної ситуації і проблематики цих країн.

Між іншими є там теж інтерв'ю з Преосв. Кир Іваном Вучком під заголовком: „Москва — третій Рим", в якому з'ясований трагічний стан Української Католицької Церкви в Україні під московсько-большевицьким пануванням і взагалі загальний стан поневоленої України; інтер'ю з В. Ф. про український визвольний рух після другої світової війни й інтерв'ю з тим же самим В. Ф. про „Інтернаціонал Свободи". В рямках цього останнього інтерв'ю поміщений повний текст заявистановища „Інтернаціоналу Свободи" проти імперіялістичних затій російської еміграції супроти державно-визвольних прагнень поневолених народів.

В Канаді

КОНЦЕРТ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ МУЗИКИ В МОНТРЕАЛІ

23-го квітня в головній залі Монтреальського університету відбувся традиційний концерт слов'янської музики, який щороку улаштовує Центр Слов'янознавства при філософічному факультеті.

З вокальними точками виступали учні пані Чапської — професора факультету і слов'янської музики; організатори „Опера де Жен" і професора музики. Український відділ був добре заступлений і мав повний і цілком заслужений успіх: два дуети з опери „Запорожець за Дунаєм" Артемовського виконали пані Карльсон (українка) з паномКівленіскс (литовцем) і пані Крістіяні (хорватка) з паном Гуком (українець). Добрі українські костюми, прекрасно вишколені голоси виконавців і їх гра на естраді викликали велике задоволення дуже численної (коло 700 осіб) публіки. Про голос (колоратура) пані Карльсон не доводиться говорити, бо це найліпша співачка Монтреалю. Хор під орудою пана Бринявського дав дуже добрий фінал і дістав справедливу оцінку як публіки, так і присутніх фахівців з музичного світу. Слід зауважити, що виконавці не українці (французи, литовці, хорвати і ін.) дуже добру дали вимову як українських, так і других слов'янських пісень, отже 2-хсеместрове вчення української мови і перекладів дало свої наслідки.

„НОВІ КНИЖКИ"

„РУ" дуже часто подає список нових книжок. Але ці книжки друковані російською мовою, і редакція, немов із сорому, друкує тільки їхні заголовки українською мовою. В цьому числі між „новими" книжками находимо такі назви: М. Саморуков. Перше травня — день міжнародної солідарности трудящих; О. Тимофєєвський. Ленін і Сталін про тактичні основи марксистської партії; В. Іллерицький. Історичні погляди В. Г. Бєлінського. Вісток про появу українських книжок — майже немає.

ВИЯСНЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО БЮРА

З приводу З'їзду Союзу Земель Соборної України — Селянської Партії в днях 25-26 квітня ц. р. у Ню Йорку Українське Інформаційне Бюро є уповноважене подати таке вияснення:

Обставини, які супроводжували скликання цього з'їзду, були до останнього моменту невідомі для українських політичних кіл в Европі. Щождо організації Союзу Земель Соборної України, то треба ствердити, що вона: а) підкреслювала, що стоїть на позиціях Державного Центру УНР й підтримує Українську Національну Раду, до якої виявила бажання вступити; б) входила — разом з УНДО, УНДС, УРДП і УНГ (ця остання організація з правом дорадчого голосу) — до Вльоку Українських Демократичних Партій; в) брала участь в нарадах усіх українських політичних угруповань (останнього разу 22 квітня ц. р.) і, зокрема підписала „Позиції" з 27-го грудня 1952 р. в справі Американського Комітету Визволення. Таким чином, ця організація, принаймні до нині, входила до спільного фронту українських самостійницьких політичних сил.

В цих умовах не було нічого дивного, якщо Президент УНР Андрій Лівицький вважав за можливе передати привітання з'їздові СЗСУ-СП. Однак, не знаючи, як зазначено вище, ближчих обставин щодо скликання з'їзду, президент А. Лівицький на пропозицію п. Т. Бульби-Боровця, прибувшого до нього в кінці березня ц. р. перед від'їздом до ЗДА, передати привітання з'їздові — зазначив, що п. Т. Бульба Боровець, який сам буде на з'їзді, може передати від нього привітання, якщо зорієнтується, що таке привітання є доцільне і на місці. Тимчасом, власне в ЗДА і то в останньому, як виглядає, моменті виявилося, що з'їзд відбувається в обставинах, які викликають рішучі застереження різних українських політичних кіл, зокрема тих, що підтримують УНРаду, та Представництва ВО УНРади в ЗДА. До того ж, як твердять інформації, що надходять з ЗДА, власне ці останні кола звертали увагу п. Т. Бульби-Боровця, ще перед його виступом на з'їзді, на неуміїстність привітання від Президента УНР. Ясно, що поминаючи всі інші міркування, вже сам факт застережливого ставлення до з'їзду кіл, що стоять на позиціях УНРади, робив незручним привітання від Президента УНР. Таким чином, п. Т. Бульба-Боровець, виступаючи з привітом помимо зазначених вище моментів, не дотримав даних йому вказівок і порад.

(Укр. Інформ. Бюро).
Мюнхен, 18-го травня, 53.

МАНІФЕСТАЦІЮ В НЮ ЙОРКУ ВІДЛОЖЕНО НА ДЕНЬ 20-ГО ВЕРЕСНЯ

Обласний Комітет м. Ню Йорку і Метрополітальної Округи повідомляє: Загальні Збори Представників Українських Організацій міста Ню Йорку і Метрополітальної Округи дня 16-го травня уповноважили Президію Обласного Комітету уточнити ту неділю в другій половині вересня, в якій має остаточно і невідкличио відбутися Маніфестація в 20-ті роковини зорганізованого Москвою голоду в Україні, котра не могла відбутися ані в травні ані в червні з відомих вже причин. На своєму черговому засіданні дня 19-го травня ц. р. Президія визначила неділю, дня 20-го вересня 1953 днем Маніфестації. Згідно з рішенням Загальних Зборів тиждень від 13-го до 20-го вересня проголошується вже тепер тижнем смутку. В тому тижні всі українські організації здержуються від будьяких імпрез, особливо розвагових. Заздалегідь зарезервовані залі та затіяні реченці імпрез у тому тижні проситься переложити на інший реченець.

Президія Обласного Комітету.

Д-р Ростислав Сочинський

НОВИНИ З МЕДИЦИНИ

Прихована стать.

Два дослідні спостереження вказують на можливість існування у багатьох людей прихованих джерел статевих гормонів, що містяться поза статевими залозами.

На університетській клініці в Шікаґо у процесі лікування заавансованого пістряка грудей, пацієнткам усунено ясчники й надниркові залози. Після такої операції стан багатьох жінок покращав, але все таки половина з них не показувала ніякої поправи. Стверджено, що ці жінки дальше продукують статеві гормони у відсутності відповідних залоз.

Друге спостереження зроблено при анатомічних студіях у одному великому шпиталі в Ню Йорку. У 32-х із 100 людей, яким зроблено посмертний розтин, знайдено додаткові надниркові залози. Вже давно відомо, що у звірят надниркові залози можуть виділяти статеві гормони, коли усувається статеві залози. Мабуть у людей такі додаткові (надномові) залози являються власне тим прихованим джерелом статевих гормонів.

Стрvarий, як світ, забобон.

Один французький лікар на протязі кількох років невпинно, але без успіху, студіював історичні матеріяли, щоб знайти джерело безпідставного погляду, що, мовляв, семимісячна дитина має кращі перспективи на життя, чим та, яка родиться у восьмому місяці вагітности. Його досліди сягали до 1668 року, але не виявили ані одної лікарської записки, що потверджувала б цей поширений серед загалу забобон. Новітні статистичні дані показують, що передчасно народжена дитина має тим кращі вигляди на життя, чим пізніше, себто ближче нормального часу, вона народиться.

Рани без перев'язок.

Деякі хірурги констатують, що для нормального лікування хірургічних розтинів і ран мабуть взагалі не потрібно бандажів, чи перев'язок. Більшість ран знаменито гоїться без перев'язок, як це показали їх експерименти, спочатку на крілихах, а потім на людях. Тонка оболонка крови, що зсідається на поверхні, дає рані охорону перед механічним пошкодженням і зберігає її перед доступом бактерій. Для деяких, зокрема більших ран, перев'язки все таки потрібні, але їх можна зняти за 1 або 2 дні.

Коли ці спостереження оправдають себе, у дальшій майбутності можна буде запобігти багатьом подражненням шкіри від всіляких плястрів. Такий спосіб лікування ран збереже лікарям багато часу і дасть їм можливість кращого нагляду над процесом гоїння.

Одруження замолоду.

Дослідження Пенсилвенського університету показують, що дівчина, яка виходить рано заміж і родить діти замолоду, має найкращі перспективи втішатись здоровим поколінням. Відсоток природних ненормальностей серед дітей, матері яких мають 16 до 29 років — невеликий; зате він зростає у старшому віці. Матері у віці між 45 і 49 років мають втроє більше ненормальних від уродження дітей, чим матері нижче 30 років. Це торкається не тільки фізичних, але й духових дефектів.

Родина резервуаром недуг.

Лікарі з Сан - Франсіско сповіщають, що під час епідемій т. зв. сезонових недуг нерідко серед усіх членів одної родини кружляє певний рід бактерій чи вірусів. Одні члени родини, хоч являються носіями цих бактерій, не виявляють ніяких познак занедужання, інші ж все наново підлягають інфекції. Цікаво при тому, що той самий рід бактерії може викликати різні по формі недуги. Підкреслюється значення розпізнавання такої родинної інфекції для запобігання все новим зараженням. Лікування повинно охоплювати усіх членів родини, включно із здоровими носіями бактерій.

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.

Адміністрація „Свободи".

Міжнародня конференція турбується перенаселенням

Ню Йорк. — Понад 1,800 делегатів з п'ятдесяти країн, приїхали на заклик Міжнародного Товариства Плодовитости населення, на конференцію до готелю Гудсон, щоб нарадитися над способами допомогти людям, що виховують діти. Голова товариства, Ферфілд Осборн, сказав у вступній промові, що неплідність це окрема проблема, а перенаселення країн це інша проблема, яка загрожує світові. Усунення цієї небезпеки важливе як для одиниць так і для загалу, твердив промовець. Конференція ведеться в трьох мовах: англійській, французькій і еспанській.

ЗДА вишлють пшеницю до Пакістану

Вашингтон. — Після того, як окрема місія, що досліджувала харчове положення Пакістану, зложила справоздання з своєї праці, в якому виявила загрозливе положення тієї країни, спричинене посухою, в ЗДА почали міркувати над можливостями допомогти населенню Пакістану. Державний департамент і Аґенція взаємної безпеки розглянули тривожний рапорт голови місії, др. Гарі Ріда, який підкреслив, що найпильнішим завданням є доставити для голодуючого населення Пакістану харчі на найближчих дванадцять місяців, поскільки тривала посуха може викликати в тій країні великий голод. До цього предложення поставилися прихильно республіканські провідники на нараді з президентом Айзенгавером і допомога в 1,000,000 тон пшениці буде вислана до Пакістану. Голова республіканської політичної комісії, сенатор В. Новленд заявив після наради з президентом, що пшениця ця буде вислана як позика, а не як дар. Оцінка пшениці та інші подробиці вислання пшениці будуть вияснені Корпорацією товарового кредиту, яка займеться і транспортом зерна. Як доставець пшениці, намічене Об'єднання американських фармерів.

Вчителі ЗДА проти конференції в Берліні

Вашингтон. — Секретар крайового виховного об'єднання, Вільям Кер, висловився проти участи американських вчителів у всесвітній нараді вчителів, яка має відбутися між 21 і 24 липня в Берліні. В. Кер висловив своє переконання, що ця конференція в дійсності буде замаскованою пропаґандою СССР, проти Заходу, особливо проти Америки: „Це ясно, — пише він в листі до генерального секретаря Міжнародного Об'єднання Навчання" в Відні, — що ви розглядаєте наради в Берліні, як можливість критикувати уряд З'єдинених Держав". Американське об'єднання вчителів зате охоче візьме участь в нарадах світової конференції організацій навчання, що відбудуться цього літа в Лондоні.

УМОВО НЕДУЖИЙ ЗАРУБАВ ЖІНКУ И КИНУВСЯ З ДАХУ НА ЗЕМЛЮ

Ню Йорк. — Біля тисяча осіб були свідками жахливого злочину, сповненого випущеним з дому ментально послаблених Йосипом Дура і його самогубства. Дура посварився з своєю жінкою Вандою в помешканні при 662 Вест 184 вул., вхопив за сокиру і почав нападати на жінку. Вона вибігла вікном на сходи, побудовані на випадок вогню, але за нею вибіг чоловік і на очах товпи зарубав жінку. Після того вибіг сходами на дах шестиповерхового дому, не зважаючи на прохання людей, кинувся на хідник та згинув на місці. Дочка Варвара, пробуючи стримати батька від злочину, врятувалася від смерти.

БІЛ ПРОТИ ПЕНСІЇ ДЛЯ ГІССА

Вашингтон. — Сенатор Карл Е. Мундт, республіканець з Савт Дакоти, зголосив законопроєкт, щоб заборонити урядові виплачувати пенсію особам, засудженим за шпигунство або злочини, що вказують на нельояльність. Він каже, що біл заборонить виплату річних пенсій Алджерові Гіссові, або іншим, що будуть засуджені за такі переступства, як Гісс.

Канадієць компонує музику на коронацію

Велике відзначення зустріне декана канадійських композиторів д-ра Гелі Віляна, коли його гимн пошани „О Лорд, Аур Говерной" виконають під час найбільш торжественного моменту коронаційних церемоній у Вестмінстерському Абатстві 2 червня ц. р.

Гимни пошани — т. зв. гомедж антемс — співають тоді, коли королева отримує з рук кентерберійського архиєпископа корону св. Едуарда, а пери королівства підходять ближче, щоб новокоронованій королевій скласти чолобитню.

Три інші гимни, що їх виконає в тому самому часі добірний хор із 400 співаків у супроводі оркестри з 70 музик — вибранців із найкращих оркестр у В. Британії, є творами британських композиторів 15-го, 16-го і 17-го стол. Як бачимо, твір торонтського композитора знайдеться поруч з визначними композиціями і тим самим його композитор придбає особливу почесть Канаді та маленькій церковці св. Марії Магдалини у Торонті, де він працював органістом впродовж останніх 32 років. Треба зважити, що коронаційну музику добирано дуже дбайливо, переводжено відповідні проби і тільки найкращі твори клясичних та найбільш славних сучасних англійських композиторів будуть виконані під час коронаційних церемоній

Д-р Вілян написав начерк свойого гимну в часі королівського фестивального концерту в Англії для відмічення Дня св. Цецилії в листопаді минулого року. На тому концерті виконано його хоральну композицію.

Д-р Вілян народився в Балгем, Англія, 1880 р. і працював органістом у різних церквах Лондону до 1913 р., коли то виїхав до Канади і поселився на постійно в Торонті. На Торонтському Університеті він працював екзамінатором, а згодом від 1937 р. професором аж до свойого уступлення 1950 р. В тому ж часі він був музичним директором Клюбу Гартгавз Плеєрс, для якого написав музику для 14 драматичних вистав. Крім того він написав дві симфонії, одну оперу, концерт на фортепіян та деяку кількість композицій на органи і для хорових творів.

„Канадійська Сцена".

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

Спорт

СТ. УКРАЇНА — ІТАЛІЯ 3:0.

Торонто. — Футболісти СТ України вийшли на лідера табелі 1. Дивізії Н. Ліґи по ясній перемозі над клюбом Італія 3:0. В нападі червоно-чорних вирізнявся центр Завалужний стрілець останніх воріт. На початкових мінутах гри, яка мала місце на Вродвю Стадіоні, був ранений в голову (тяжке перетяття скіри над оком) змагун Шапка, що неповернув більше до гри. Перша пів-гра дала результат 1:0, за мет карний битий Стецьків. Другі ворота добув скоро на початку нового інтервалу Панчишин. Сама гра скора й гостра. Контузія Шапки комплікує його виступ проти Ірляндських Інтернаціоналів.

ГОНҐЕРІЯНС — УСТ ТРИЗУБ 4:0.

Торонто. — Висока перемога мадярського клюбу на грищі Фред Гамілтон Парк в присутності поверх 3,000 глядачів, проти новика 1. Дивізії УСТ Тризуб не відзеркалювала гри замкненої рахунком невдачі 0:4 воріт. Українці мали багато шанс. Мадярський інтернаціонал Кіс добув 2 воріт, інші впали з метів карних битих змагунами Шімбальмос, Ференці. Команда Гунґеріянс була точніша в приниманні подач. Найбільш ефектовними змагунами площі були воротарі — Маряно, Тризуб і Гайн, Гонґеріянс.

ХТО ІДЕ ДО ЛОНДОНУ?

Торонто. — Збірна Торонта грає за Коронейшен Кап в Лондоні, Англія 2 червня ц. р. на футбольному турнірі, присвяченому в честь коронації королеви Єлисавети II. Канадійська ФА визначила слідуючих змагунів репрезентувати Канаду на тому винятковому турнірі Вритійському ФА — Шабо (Панонія), Ліске (Ірлскот Ліджен), Перет (Олстер), Стецьків (Україна), Свем (Кенедіенс), Ригайло (Україна), Шімбальмос (Гунґеріян), Левре (Кенедієнс), Оплъох (Олимпія), Скоцень II. (Тризуб), Вюрніт (Кенедієнс), Перніл (Ст. Ендріюс), Флемінґ (7000 клюб), Добе Ст. Ендріюс) і запас — 3. змагунів клюбу Магерс.

Торонто. — ОФА визначила повторення ремі гор за 1. рунду Кензел Кап, при участі уже й клюбів 2. Див. Н. Ліґи жеребовано 2. рунду. 1. Див. Н. Ліґи в числі 10 клюбів увійде в турнір у 3. рунді.

ПРОГРА УКРАЇНЦІВ В ВРЕНТФОРД.

Врентфорд, Канада. — УСК Гамілтон був гостем УАВ Юнайтед Врентфорд СК, який відкрив домашню серію гор перемогою 4:1. В українській команді вирізнялись воротар Р. Федиш, середущий пів-заложник Т. Швед та напасник Василів. Ворота добув Федіріко 1.

УАСТ ЛЕВИ — ВАЙТ ІҐОЛС 3:0.

Шікаґо, Ілл. — В грах за першенство Національної Ліґи міста українська команда УАСТ Леви перемогла поляків клюбу Вайт Іґолс рахунком 3:0 воріт. Перемога Левів над Іґолс дає українцям дальші 2 точки в 1. Над - Лізі Шікаґо. Інші гри цієї кляси. — На Ванімек грищі мехіканці клюбу Некакса (грали проти Левів 0:1) сенсаційно побили рахунком 3:2 теперішнього чемпіона ЗДА (відкрита конкуренція профі) поляків СОКУЛ. СЛОВАК виграв у чехів СПАРТА 3:0 на грищі останнього. 1. Дивізія — Вікіґи — Італійці 8:2, Вісла — Ренджерс 1:0, Гакоаг — Атлянте 4:1, 2. Дивізія — Арсенал — Іст Шікаґо 1:0, Норвеги — Олимпікс 10:0, Гамонд — УСК КРИЛА (команда СУМА) Шікаґо 4:4. Юніори: Словакс — Спарта 1:0, Линч — УАСТ Леви 1:1. Резерва УАСТ Леви II. ремісувала проти Іґолс II. 3:3. Табелю Над-Ліґи веде Словакс.

ІТАЛІЯ — УСК УКРАЇНА 3:0.

Монтреал. — Україна грала без щастя, мала багато шанс — тільки не досягла головного пробою. Новий набуток Італії, чех Кратохвіл, повів напад противника взірцево і добуваючи 2 воріт завдав українській команді велику поразку. Тедеско добув 3-ті ворота. Чужинець Нік Гарбіш, на воротах України грав першу ролю в дефензиві нашої команди. Змагання йшли на Фелон Філд.

Інші висліди — Гакоаг — Кікерс 8:0, Стелко — Канкар 2:1, Трікольор — Польонія 2:0. Ювентус — Іберія 3:1, Маккабес — Краковія 4:1, Ст. Паул — Емард 8:0, Домініон Брідж — Польонія 7:1, Гунґерія — Кікерс 3:1, Саут Шор — Кікерс 9:2. Під ту пору найсильніші команди Монтреалу це Італія і Гакоаг, який викупив усіх кращих змагунів околиці. Зустріч між ними передбачена на 31. травня. Італія є спарінґ-партнером Збірної Монтреалу в приготуваннях до зустрічі проти Ліверпул, Англія.

Богдан Прудивус.

Посмертні Згадки

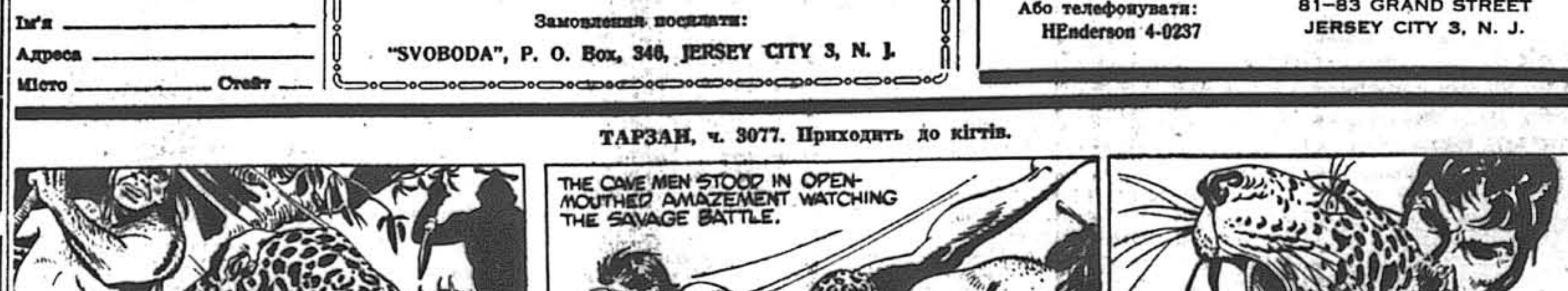
РЕСНАК ЕДВАРД, член Бр. св. о. Николая відділ 175 У. Н. Союзу в Дітройт, Міш., помер по довгій недузі 15. травня 1953 р. в 57. році життя. Покійний походив з Обертина, пов. Городенка. Полишив в смутку дружину Катерину, дві подружені дочки Лилію і Олену, двох зятів, трьох внуків. Похорон відбувся з похоронного заведення до латинського костела при участі Родини, Знайомих та Членів Бр., на католицький цвинтар Святого Хреста. — В. Н. П.!

В. Вартош, секр.

АНДРЕЙ ЯРИЛЕВСКІ, довголітній член і бувший секретар Тов. Запорозька Січ відділ 155 УНСоюзу в Перт Амбой, Н. Дж., помер 15. травня 1953 р., в 61. році життя. Роджений в селі Бабинцях, пов. Рогатин. До УНСоюзу вступив 1914 р. Полишив в глибокому смутку жену Ксеню і стриєчну сестру Пелагію Мартин. Похорон відбувся 19. травня з похоронного заведення при численній участі Кревних, Знайомих і Членів Тов. Січ до церкви св. Димитрія в Картерет, Н. Дж. Тлінні останки похоронено на цвинтарі Кловер, Вудбридж, Н. Дж. — В. Н. П.!

Мих. Чумер, секр.

ТАРЗАН, ч. 3077. Приходить до кігтів.

Тарзан кинувся на Шіту силою штурмового тарана, і людина й бестія разом впали з гуркотом на землю.

Печерна людина у здивуванні стояла з відкритим ротом, приглядаючися дикій боротьбі.

Раптом Тарзан скочив на ноги, підносячи з собою Шіту, що ричав з гніву і злости.